

Antoniewicz, Jerzy

Działalność Mazowieckiego Towarzystwa Kultury w 1968 r.

Rocznik Mazowiecki 3, 515-519

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁALNOŚĆ MAZOWIECKIEGO TOWARZYSTWA KULTURY W 1968 R.

I. ORGANIZACJA

Rok sprawozdawczy odznaczał się dalszym rozwojem organizacyjnym Towarzystwa zarówno na odcinku działalności w upowszechnianiu kultury, jak również napływu nowych członków, którym MTK stwarzało możliwości pracy naukowej, twórczości artystycznej lub pracy twórczej w upowszechnianiu kultury.

Na początku roku sprawozdawczego został zatwierdzony przez władze nadrzędne statut naszego stowarzyszenia oraz dokonana oficjalna rejestracja. Mazowieckie Towarzystwo Kultury zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń pod nr 902 decyzją z dnia 11 kwietnia 1968 r. przez Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium RN m. st. Warszawy.

Dodać należy, że Towarzystwu przybyło także 85 członków, tak że na dzień 1 stycznia 1969 r. MTK zrzeszało już 224 członków oraz 18 Towarzystw Regionalnych. Za sprawą naszą powstały oprócz tego dwa nowe Towarzystwa — w Piasecznie oraz w Otwocuku — przystąpiło do nas do współpracy Towarzystwo w Garwolinie. Składki członkowskie wpłaciły wszystkie Towarzystwa Regionalne oraz 80% ogółu członków fizycznych. Najlepiej zostały ściągnięte składki członkowskie wśród naukowców skupionych wokół Ośrodka Badań Naukowych.

Ożywioną działalność w tym czasie rozwijał Zarząd Mazowieckiego Towarzystwa Kultury, który zatwierdzał plany pracy i przyjmował ich wykonanie, czuwał nad działalnością naukową, wydawniczą oraz organizacyjną Ośrodka Badań Naukowych. Komisja Rewizyjna dokonała na dwóch posiedzeniach rewizji działalności finansowej MTK za 1967 rok oraz za pierwsze półrocze 1968. W okresie sprawozdaw-

czym zmarł prezes MTK, mgr Tadeusz Gierzyński — pełnienie jego obowiązków powierzono do czasu wyborów nowego zarządu wiceprezesowi MTK, mgrowi Alfredowi Wałkowi.

Na miejsce zmarłego prezesa dokończono do zarządu w charakterze jego członka mgra J. Kazimierskiego, dyrektora Archiwum Państwowego m. st. Warszawy i Województwa Warszawskiego.

Działalność organizacyjna oraz kulturalno-społeczna Mazowieckiego Towarzystwa Kultury skupiała się w komisjach merytorycznych, Towarzystwach Regionalnych afiliowanych z MTK oraz w Ośrodku Badań Naukowych.

Oto działalność poszczególnych komisji Mazowieckiego Towarzystwa Kultury (bez Ośrodka Badań Naukowych) w 1968 r.:

1. Komisja Literatury i Czytelnictwa

Komisja ta odbyła w roku sprawozdawczym 4 zebrania i narady robocze, których efektem były dwie akcje. Jedną — to udział Towarzystwa w „Dniach Oświaty, Książki i Prasy” w maju br., oraz druga — to „Jesień Literacka na Mazowszu”, urządzona w grudniu i listopadzie 1968 r.

W tej ostatniej akcji wzięło udział 26 następujących pisarzy, a mianowicie:

1. O. Budrewicz
2. T. Chudy
3. F. Derecki
4. J. Brzostowska
5. S. Dyksiński
6. A. Olcha
7. H. Gaworski
8. S. R. Dobrowolski

9. T. Dybowski
10. T. Drewnowski
11. B. Bienkowska
12. H. Hoffmannowa
13. J. Drohojowski
14. K. Nepomucka
15. L. Prorok
16. M. Sądzevicz
17. M. Warneńska
18. M. Szypowska
19. E. Niziurski
20. M. Szulecka
21. J. Stompor
22. B. Nawrocka
23. W. Wójcik
24. W. Burek
25. M. Lepecki
26. J. Kucharski

Prócz tego w ramach tej akcji wystąpili naukowcy: doc. S. Pazyra, dr A. Borkiewicz-Celińska oraz dr W. Ogrodziński.

Ogółem na terenie woj. warszawskiego odbyło się 79 spotkań, z czego w klubach GS — było ich 53, w klubach „Ruchu” — 23 spotkania oraz w stacjach naukowych — 3. Spotkania były na ogół dobrze przygotowane — przeciętna frekwencja wynosiła ok. 50 osób na każdym z nich, co wynosi 3950 osób biorących udział w zebraniach.

Geografia tych spotkań w rozbiciu na powiaty przedstawiała się następująco:

1. Powiat Ciechanów (Opinogóra, Gąsocin, Kołaczków — oraz dwa spotkania w Stacji Naukowej w Ciechanowie),
2. Powiat Garwolin (Łaskarzew, Sobolew, Żelechów, Garwolin, Godzisz),
3. Powiat Gostynin (Słubice, Gąbin, Godzisz),
4. Powiat Grodzisk (Baranów, Żabia Wola, Boża Wola),
5. Powiat Grójec (Łęczyszyce),
6. Powiat Łosice (Korczew, Niemojki, Sarnaki),
7. Powiat Maków Mazowiecki (Szelków, Czerwonka, Drażdzewo),
8. Powiat Mińsk Mazowiecki (Stanisławów, Kałuszyn),
9. Powiat Mława (Konopki, Iłowo, Nosarzewo — oraz jedno spotkanie w Stacji Naukowej w Mławie),
10. Powiat Nowy Dwór Mazowiecki (Kazuń Polski, Chotomów),
11. Powiat Ostrołęka (Kadzidło, Rzekuń, Czarnia),
12. Powiat Ostrów Mazowiecka (Poręba, Udrzyn, Jasienica),
13. Powiat Otwock (Wiązowna, Celestynów, Dziecinów, Sobienie),
14. Powiat Piaseczno (Czersk, Piaseczno),
15. Powiat Płock (Staroźreby, Boddzanów, Borowiczki, Sikórz),
16. Powiat Płońsk (Wychódź, Czerwiński),
17. Powiat Pruszków (Kopytów),
18. Powiat Przasnysz (Krzynowłoga, Chorzele, Bogate),
19. Powiat Pułtusk (Pułtusk),
20. Powiat Ryki (Krasnogliny, Pałprotnia, Dęblin),
21. Powiat Siedlce (Krzesk, Zbuczyn),
22. Powiat Sochaczew (Brzozów, Skotniki),
23. Powiat Sierpc (Kisielewo, Zawidz Kościelny),
24. Powiat Sokołów Podl. (Sterdyń, Przywózki, Repki),
25. Powiat Węgrów (Ostrówek, Sadowne),
26. Powiat Wołomin (Tłuszcz, Wołomin),
27. Powiat Wyszków (Kamieńczyk, Lucynów, Natalin),
28. Powiat Żuromin (Zielona, Kuczbork, Lubowidz, Zieluń, Syberia, Żuromin).

Wszystkie te spotkania były organizowane przy współpracy i pomocy technicznej Wydziału Kultury WRN, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz Woj. Przedsiębiorstwa „Ruch”.

W czasie „Dni Oświaty, Książki i Prasy” w maju 1968 r. Mazowieckie Towarzystwo Kultury przy współpracy Woj. Przedsiębiorstwa „Ruch” urządziło 26 spotkań na wsi, głównie w klubach „Ruchu”, przy udziale ok. 1500 osób.

2. Komisja Plastyki i Fotografiki

Komisja ta odbyła w ciągu roku sprawozdawczego 3 zebrania i narady robocze. Głównym ich celem była organizacja i typowanie kandydatów na uczestników plenerów malarskich zarówno spośród członków komisji, jak i osób nie zorganizowanych w Towarzystwie. Problematyka tych zebrań obracała się bowiem wokół kwestii typowania takich kandydatów na plenery, aby w swoim malarstwie lub grafice w sposób naturalistyczny oddawali piękno krajobrazu Mazowsza i Podlasia oraz jego zabytków. W wyniku tych dyskusji zorganizowano 3 plenery malarskie w następujących miejscowościach: Ostrołęka, Siedlce, Węgrów, z udziałem 17 artystów-plastyków z Warszawy oraz trzech z woj. białostockiego i olsztyńskiego.

a) Plener w Ostrołęce. Temat: krajobraz kurpiowski, etnografia Kurpiów oraz krajobraz Ostrołęki i okolic.

W plenerze tym wzięli udział: A. Guzowska, W. Ficowska, I. Snarska, P. Komincz, M. Żaba, M. Wąsowicz-Sopoćko z Warszawy, St. Skolimowski (Ostrołęka), M. Korolko i S. Mydlak (Olsztyn).

Po plenerze komisja urządziła wystawę poplenerową w Domu Kultury Ostrołęka — Wojciechowie, która była otwarta przez miesiąc, a zwiedziło ją ok. 1350 osób dorosłych i młodzieży szkolnej. Wystawiono tam 54 prace z dziedziny malarstwa i grafiki — zakupiono 12. Specjalnym zainteresowaniem zwiedzających cieszyły się wy-

stawione przez naszego członka M. Wąsowicz-Sopoćko akwarele dotyczące strojów kurpiowskich — w ilości około 22 prac. Na wniosek zarządu MTK w/w malarka otrzymała nagrodę wojewódzką 22 lipca 1968 r. za całokształt twórczości w dziedzinie dokumentowania folkloru kurpiowskiego. Artystka malarka ofiarowała także do zbiorów Towarzystwa 15 swoich akwrel, które, oprawione, zdobią ściany Stacji Naukowych MTK w Ciechanowie i Mławie.

b) Plener w Siedlcach. Temat: zabytki miasta Siedlec i okolic, mieszkańcy miasta Siedlce.

W plenerze tym wzięli udział: K. Łoboda, E. Sobocińska-Skoczyńska, D. Kern, J. Niewadzi, B. Tomecki, T. Milecki, Z. Adamski z Warszawy oraz A. Chomczyk z Białegostoku.

Po plenerze nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy poplenerowej w Muzeum Podlaskim w Siedlcach z udziałem miejscowych władz partyjnych i państwowych. Na wystawie tej zgromadzono 85 dzieł malarstwa i grafiki, z których sprzedano 7 sztuk. Wystawa w Siedlcach czynna była dwa miesiące i zwiedziło ją ok. 760 osób.

c) Plener w Węgrowie. Temat: zabytki Węgrowa i Liwu oraz krajobraz wiejski okolic Węgrowa.

W plenerze tym wzięli udział: Z. Adamski, T. Csorba, K. Łoboda oraz M. Uśpieńska.

Po plenerze nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy poplenerowej w gmachu szkolnym w Węgrowie, na której eksponowano 55 prac w/w twórców oraz sprzedano 9 sztuk z tychże prac. Wystawę zwiedziło około 400 osób, głównie młodzież szkolna.

3. Komisja Twórczości Ludowej

Komisja ta nie rozwinęła w roku sprawozdawczym większej działalności. Jediną imprezą, jaką zdołano zorga-

nizować, była konferencja folklorystyczna w Mińsku Mazowieckim z udziałem Ośrodka Badań Naukowych MTK oraz Towarzystwa Miłośników Mińska Maz. Na konferencji tej wygłoszono następujące referaty:

1. Dr M. Pokropek, Stan badań nad regionem kołbielsko-siennickim w zakresie folkloru;

2. Mgr W. Kolago, Z badań nad kołbielskim strojem ludowym;

3. Mgr G. Tkaczyk, Tkactwo regionu kołbielsko-siennickiego w zbiorach Muzeum Etnograficznego w Warszawie;

4. Mgr A. Śledziewski, Wycinanki kołbielskie, stan badań i stopień popularyzacji;

5. Mgr T. Chłudziński, Propaganda regionu kołbielskiego oraz ochrona zabytków sztuki ludowej.

Konferencji przewodniczyła prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa z UW, przy udziale około 250 uczestników nie tylko z obszaru woj. warszawskiego, ale także zainteresowanych osób z obszaru woj.: Białystok, Łódź, Poznań i Olsztyn.

Po konferencji w sali miejscowego kina odbył się występ regionalnego zespołu z Kołbieli pow. Otwock w oryginalnych strojach oraz z własną orkiestrą.

4. Komisja Towarzystw Regionalnych

W czerwcu 1968 roku komisja zorganizowała zjazd działaczy Towarzystw Regionalnych z całego województwa.

W zjeździe wzięło udział po 3 działaczy z każdego Towarzystwa Regionalnego, czyli ogółem 54 osoby z terenu oraz władze polityczne i państwowe woj. warszawskiego. Podstawą obrad były dwa referaty wygłoszone na zjeździe, a mianowicie:

1. Dr R. Juszkiewicz z Mławy pt. Stan organizacyjny i zakres działania Towarzystw Regionalnych woj. warszawskiego;

2. Dr J. Antoniewicz z Warszawy pt. Zakres pracy Towarzystw w upowszechnianiu kultury i nauki w swoich środowiskach oraz plan współpracy Towarzystw z Ośrodkiem Badań Naukowych.

W dyskusji zabrało głos 17 mówców reprezentujących swoje środowiska, w których podzielono się doświadczeniami w pracy kulturalnej i popularnonaukowej Towarzystw. Zjazd podsumował wiceprezes MTK, mgr Alfred Wałek.

5. Komisja Porozumiewawcza Towarzystw Kulturalnych

Powołana z inicjatywy Mazowieckiego Towarzystwa Kultury Komisja Porozumiewawcza Towarzystw Regionalnych, w skład której wchodziły następujące Towarzystwa: „Pojezierze” z Olsztyna, Białostockie Towarzystwo Kultury oraz Mazowieckie Towarzystwo Kultury, brała udział w posiedzeniu Towarzystwa w Olsztynie, zorganizowanym przez „Pojezierze”. W wyniku dyskusji postanowiono delegować na plenery malarskie, urządzone na Mazowszu i Podlasiu, plastyków z woj. olsztyńskiego i białostockiego. W 1969 r. Mazowieckie Towarzystwo Kultury delegowało na plenery malarskie — pt. „Szlakiem Kopernika” — na Warmii oraz na plener do Białowieży plastyków z Mazowsza i Podlasia.

6. Różne inne akcje Mazowieckiego Towarzystwa Kultury w 1968 r.

W roku sprawozdawczym Mazowieckie Towarzystwo Kultury organizowało lub było współorganizatorem nastę-

pujących akcji kulturalnych, a mianowicie:

1. Współdziałal w obchodach związanych z 20-leciem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.

2. Współdziałal w sesji popularnonaukowej dla uczczenia twórczości Władysława Broniewskiego w Płocku, zorganizowanej przez Wydział Kultury Wojewódzkiej Rady Narodowej.

3. Współdziałal w sesji XXV-lecia powstania „PPR-Lewa Podmiejska” w Sochaczewie, z okazji której Towarzystwo urządziło w Żelazowej Woli uroczysty koncert Chopinowski dla jej uczestników.

4. MTK urządziło wystawę objazdową pt.: „PPR-Lewa Podmiejska w walce z okupantem hitlerowskim”, którą otwarto uroczystie w Sochaczewie, a potem była ona eksponowana w Grójcu, Żyrardowie i Ursusie. Zwiedziło ją ogółem 21 415 osób, w tym ok. 70% młodzieży szkolnej.

5. Finansowało oraz przygotowało do druku w „Notatkach Płockich” pokłosie sesji zorganizowanej dla uczczenia 50-lecia Białoruskiej SRR, którą to sesję urządził Ośrodek Badań Naukowych z Zakładem Historii Stosunków Polsko-Radzieckich PAN i Towarzystwem Naukowym Płockim.

6. Udział Towarzystwa w dyskusji nad działalnością Towarzystw Regionalnych, którą urządził tygodnik „Polityka”.

7. Zorganizowanie konkursu na nazwę pisma społeczno-kulturalnego Mazowska i Podlasia — „Barwy”.

7. Prace wewnętrzniobiurowe Mazowieckiego Towarzystwa Kultury

Obsadę administracyjną MTK w roku sprawozdawczym pełnili: ob. Alicja Pietaszek, kierownik biura MTK oraz prowadząca kasę i sprawy personalne; ob. Tadeusz Teofilak, gł. księgowy na 1/2 etatu, oraz ob. Elwira Baranowska, maszynistka na całym etacie.

Zarówno prace administracyjne, jak i działalność merytoryczna w dziedzinie kultury odbywały się w pomieszczeniu jednopokojowym w lokalu MTK przy ul. Chocimskiej 31. Drugi pokój, przeznaczony na Sekretariat Ośrodka Badań Naukowych, zajmuje czasowo redakcja miesięcznika „Barwy”.

Sekretariat MTK zawarł w imieniu Ośrodka Badań Naukowych w roku sprawozdawczym 2 umowy wydawnicze: z Państwowym Wydawnictwem Naukowym oraz ze Spółdzielnią Wydawniczą „Książka i Wiedza”, na realizację planu wydawniczego Ośrodka w 1969 roku.

W ramach normalnej pracy biuro Maz. Tow. Kultury otrzymało do załatwienia 128 pism, wysłało zaś na zewnątrz, tj. do ogniw organizacyjnych MTK oraz do Towarzystw Regionalnych i innych organizacji lub osób — 268 (bez Ośrodka Badań Naukowych). Z powyższego wynika, że inicjatywa organizacyjna i kulturalno-społeczna w tym okresie była po stronie Mazowieckiego Towarzystwa Kultury.

Warszawa, dnia 29 stycznia 1969 r.

J. Antoniewicz

MUZEUM W WOJ. WARSZAWSKIM W LATACH 1945—1968

W 1945 r. stan posiadania woj. warszawskiego w zakresie muzealnictwa zamykał się liczbą dwóch placówek: były to Muzeum Towarzystwa Nauko-

wego Płockiego i Muzeum Diecezjalne w Płocku. Muzea w Mławie i Siedlcach, które istniały przed wojną, zostały całkowicie zlikwidowane w cza-